

Barcelona, 15 de Novembre de 1929

quella de la Torratxa

ANY LIII - 2629 - 15 cts. - Atrassats, 30

PLATEJAT A LA BIBLIOTECA
DE L'ATENEU BARCELONÈS

El solter satisfet

Pago 2,30 de recàrrec de solteria, però no tinc dispesers
que vinguin a veure l'Exposició.

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil i grans espectacles de

JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors, JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA
Primera actriu, MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda: **EL 69 MUNTAT**. — Nit: Estrena de **L'ESCOLA DE LES COCOTTES**. (Episodis de la vida d'una gran cocotte). — Demà, dissabte, tarda: **QUINA NIT!** i **LA LLEONA**. — Nit: **L'ESCOLA DE LES COCOTTES**. — Diumenge, tarda: **QUINA NIT!** i **L'ESCOLA DE LES COCOTTES**. — Nit: **L'ESCOLA DE LES COCOTTES**.

TEATRE TALIA

Companyia de vodevil i teatre modern

Primera actriu:

Assumpció Casals

Director: M. SALVAT.—Primeres actrius: VISITA LOPEZ, DOLORS PLA.
Primers actors: S. SIERRA i M. GIMENEZ SALES

Avui, divendres, tarda, a les 5: **TOTES EN CAMISA**. — Nit, a les 10: L'emocionant obra de Bourdet, traducció catalana de Manuel Fontdevila: **LA PRESONERA**. Fastuosa presentació. Exitàs d'interpretació. — Demà, dissabte, tarda, a dos quarts de cinc: **TOT PER L'HERÈNCIA** i el vodevil alegre **VIGILA'M LA DONA**. — Nit: L'obra de l'emoció: **LA PRESONERA**. — Diumenge, tarda i nit i tots els dies a la nit: **LA PRESONERA**.

OLYMPIA

CIRQUE D'HIVER.

Direcció: J. VENTURA GANNAU

Avui, divendres, nit, a les 10,15. FUNCIO ARISTOCRÀTICA: **CAS UNIC EN EL CIRC**. Per primera, única i darrera vegada, una persona conegudíssima de l'alta societat barcelonesa, actuarà de "clown" en col·laboració amb els **GERMANS BARRACETA**. A més, tot el magne programa, amb el debut de **ELS XIMPANCÉS DE RANZY**, simis trapezistes i barristes.

Demà, dissabte, un altre debut: **LES FRÈRES REVERNO**. — Preus incompetibles.

TEATRE GOYA

Joaquim Costa, 58. — Telèfon 13946

GRAN COMPANYIA DE VODEVIL I COMEDIA

ELENA JORDI

Direcció artística: Fontanals

Avui, divendres, nit, i demà, dissabte, tarda i nit, el vodevil en quatre actes, traducció de Salvador Vilaregut, **EL TRUC DEL BRASILER**. — Diumenge, tarda, a les quatre, 2 obres. 7 actes, **FER PASQUA ABANS DE RAMS** i **EL TRUC DEL BRASILER**.

TEATRE CATALA NOVELTATS

Avui, divendres, tarda: La comèdia **PAPA**. - Preu popular.
Nit: **ESCOLA DE SENYORES**.

Diumenge, a dos quarts de quatre: **L'AUCA D'EN PATUFET**. — A tres quarts de sis, i nit, a les deu, l'èxit de Carles Soldevila,

ESCOLA DE SENYORES

Es despatxa a Comptaduria.

TEATRE NOU

Companyia de drames dirigida per l'eminent primer actor ENRIC BORRAS
Primera actriu, ENRIQUETA TORR'S

Avui, divendres, nit: El drama de B. Pérez Galdós, d'èxit sempre, **EL ABUELO**. Creació triomfal d'ENRIC BORRAS.
Dissabte, nit, reposició del drama líric **EL BANDIDO DE LA SIERRA**.

TEATRE COMIC

Avui, divendres, nit, i totes les nits, a les deu:

Butaques a 5 ptes. - Seients a 2 ptes.

Exit sensacional del Meravellós espectacle

CLEOPATRA

La revista de les senyores.

Formidable triomf de Vicens Pardo, Isidre Roselló, Cèlia Albareda. Ovacions delirants als eminents dansarins Marcelle Maury, Ernest Ricaux. Grandiós èxit del famós modista Max Weldy, dels celebrats escenògrafs Morales, Batlle i Amigó.

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avarosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessestes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

Els millors discos
són els de

La voz de su amo

Companyia del Gramófono, S. A. E.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

ARMISTICI

LLUNS passat fou l'aniversari de l'armistici: 11 de novembre. En aquell any ferotge i dramàtic s'acabà el primer episodi d'una lluita d'homes amb homes que seguirà pels segles dels segles. No pensem pas posar-nos sentimentals, ni volem arrencar llàgrimes d'unes ratlles sensibleres. Si parlem de l'11 de novembre i de l'aniversari que ja s'ha convertit en una festa oficial més, ridícula i trivial, pròpia

per a l'escenografia ministerial i per a l'oratorïa imbècil de final de banquet, és perquè creiem que la gent nova, la que va sortir de les flames de la guerra, es deu haver considerat estafada davant de l'espectacle de la societat d'ara. Res del que es va prometre en discursos oficials, en proclames vigoroses, s'ha conseguit. No ha estat pas la darrera de les guerres, aquesta que hem vist iniciar quan teníem catorze anys, ni totes aquelles paraules pletòriques d'esperances que omplien l'ambient són fets. Fins i tot hem de coincidir amb què la relació de textos constitucionals nous, nascuts de la guerra, plens de reformes francament revolucionàries dels mètodes tradicionals, i publicats en el darrer llibre d'En Cambó, ja no és res més que una relació; els textos aquells han perdut la seva vigoria inicial, i només queden vius en la lletra, però inutilitzats en la pràctica.

No és pas d'això del que volíem parlar, sinó de la transformació de la Ciutat en les hores de la guerra i de la post-guerra. Mentre en els camps de batalla la gent es deixava assassinar pel supòsit d'uns ideals que no tenien cap més valor que el que tenen els gallarets en una festa major, la Ciutat es convertia en un grandios cabaret... Tot-hom tenia a les seves mans una riquesa ignorada. Els que eren vius, els que sabien subornar, donar unes pessetes a temps; els que trafiquejaven i contrabandejaven, es feien rics, i els que podien deturar aquest augment de criminalitat i deixaven fer, guanyaven cada cop més diners; els oficis de luxe, els music-halls, les artistes, els homes de vida incerta, els "croupiers", els restaurants, els comerços de fantasia, tots feien una fortuna en menys d'un pam-pallugueix, portaven una vida de gran duc... Era un corrent d'or, el que hi havia... La gent s'acostumava a jugar a la Borsa, i iniciaven la vanitat de les amigues. Nasqué a la vida pública i social el que en deïem "el senyor de Tarrassa" i "el senyor de Sabadell". Es a dir, els fabricants que tenien necessitat, els dissabtes i diumenges, d'abeurar-se en el pecat i en el vici — un pecat i un vici relatiu i assenyat, naturalment —, cercant la companyonia

d'una artista de cabaret o de music-hall, com més vistosa, millor. Els homes que se sentien protectors, ja no podien oferir un piset de deu duros i una màquina de cosir a plaços, perquè hi havia qui donava més... El vici que entrava per la banda de mar i que, després d'una estada al districte V, cobria la Ciutat, aixecava palaus, torres, cases fatxendoses, rètols auris... La gent s'immortalitzava davant les fortunes immediates, guanyades amb l'enfonsament d'un vaixell o el "krac" d'una casa comercial... Les jugades de borsa que es feren servint-se d'una derrota bèllica que havia tallat en flor la vida d'una generació...

L'armistici, per a certs elements de la Ciutat, fou la negra. S'havia acabat aquella hora de les vaques grasses. L'armistici, que era la pau, es convertia en la final d'aquella cursa d'ambicions desfetes i vanitats grolleres.

Molts són els que, en mirar el calendari i adonar-se de la data de l'armistici, en comptes de celebrar-ho, perquè allà s'acaba, per ara, la brutalitat guerrera, deixen caure un reneç, perquè no hi foren a temps, i albiren en l'infinit l'esperança d'una nova guerra, en la qual voldrien fer el que en llenguatge grosserament expressiu, se'n diu: "fer el paquet".

Francesc MADRID.

DECEPCIÓ

Un dels redactors més presumits — i més intelligents, no cal dir-ho —, del "Diario de Barcelona", parlava, un dia, amb unes senyorettes molt aristocràtiques, dels seus treballs literaris.

—Pero, ¿el Diario de Barcelona? ¿Qué diario es éste? Hace diez años que vivo aquí y no lo he oído nombrar nunca!

—¡Cómo! — s'exclamà el periodista "bien", sense saber avenir-se'n —. ¿No lo conoce usted? Pues, ya verá; ya verá. Ahora mismo vamos a comprar un número. Precisamente hoy trae uno de mis artículos.

L'escena s'esqueia al mig de la Rambla, de manera que no van tenir més que acostar-se a un dels quioscos. El periodista, amb veu ben clara i jactanciosa, demanà:

—El "Diario de Barcelona".

—Què diu? — preguntà l'home del quiosc.

El periodista repetí la seva demanda.

—El "Diario de Barcelona? — remugà el quiosquer, tot fent memòria. ¿Però és que encara surt aquest diari?

No deixeu de comprar el dia 30 l'extraordinari de
LA CAMPANA DE GRACIA
en commemoració de l'aniversari de la mort de
FRANCESC LAYRET

QUE HI VAGIN COM VULGUIN, PERÒ QUE HI VAGIN

De tant en tant, en la nostra Premsa diària — que és, sens dubte, la més pintoresca i divertida del món —, s'hi susciten qüestions interessantíssimes, d'una importància capital.

Com exemple: "drama o comèdia?", "la crisi de la novella", "s'ha d'anar al teatre amb smoking?", etc., etc. L'enumeració no s'acabaria si no fos el recurs d'aquests etcèteres.

Com poden veure, es tracta de temes d'una transcendència magna, de temes... per a passar l'estiu. Encara que es suscitin en ple regne de l'abric i l'estufa elèctrica. Però és que per a certs periodistes, l'estiu no s'acaba mai.

Azui anem nosaltres a comentar un d'aquests temes: el de si s'ha d'anar al teatre amb smoking o amb un senzill vestit de carrer.

Preocupar-se per aquesta qüestió a casa nostra és perdre el temps d'una manera llastimosa, és buscar-li tres peus al gat.

No ens ha d'interessar que la gent vagi al teatre amb smoking o sense. El problema no és que la gent vagi al teatre amb smoking. El problema és que hi vagi, sigui com sigui.

Perquè amb el teatre ens passa una cosa estranya. Enlloc se'n parla tant com aquí. I enlloc la gent hi va tan poc com aquí.

Es clar que crítics i empreses — els uns per inconsciència o ignorància, les altres per defensar els seus interessos —, enganyen sovint el públic. Però bé hem de suposar que de tant en tant s'estreïa una obra que té cert valor, que té certa bondat.

Ja sé que em direu que, les més de les vegades, també, quan es dona aquest cas, empreses i crítics enganyen el públic: els crítics, per les raons que hem adduït abans; les empreses, per no saber o no voler defensar l'obra.

El fet — el fet tristíssim — és que la gent va poc al teatre: la nit de l'estrena, diumenge a la tarda. Els altres dies de la setmana — si no es tracta d'una obra que, per raons moltes vegades ben alienes a l'art —, els teatres estan desoladament buits.

I això és llastimós. I vergonyós. Sobretot quan tothom parla de teatre. El patriotisme també es demostra comprant llibres i anant al teatre. En canvi, no és patriòtic demanar llibres regalats a l'autor; ni aprofitar-se d'una exposició de pintures organitzada amb un fi benèfic per a dur-se'n a baix preu quadros a casa; ni anar al teatre quan, un dia a la setmana, la localitat és més barata.

Deixem aquestes ridícules qüestions de l'smoking o l'americana, que a casa nostra no solucionen res. Demanem, procurem que la gent vagi al teatre com sigui. Però que hi vagi.

Això és la cosa important.

VIRAI

AGREDOLÇOS

ELS MORTS APRESSATS

El dia dels morts ha posat d'actualitat, com cada any pel mateix temps, uns quants temes, potser no massa agradables, però de força interès.

La fotografia d'un estrany automòbil, ple de versets del Corà, en mig dels carrers del Caire, ens ha suggerit una munió d'idees. I encara que el tema quedí una mica endarrerit, volem, tanmateix, exposar-les

Aquest vehicle és simplement el cotxe dels morts egipci. Les despulles mortals dels musulmans són transportades així a gran velocitat i sense cap mena de pompa. El servei està establert des de fa algun temps, i hom assegura que és emprat en absolut.

Això, de primer antuvi, ens sorprèn. Els homes, certament, han tractat, en tots els temps, de reaccionar, d'una manera instintiva i ideològica, contra la terrible immobilitat de la Mort. En totes les èpoques els artistes han inventat danses macabres, rondes fúnebres i esquelets vagabunds lliurant-se a les fantasies més extravagants. Aconseguien així una mena de revenja del moviment sobre la rígida cadavèrica.

Transportar ràpidament d'un punt a l'altre un home que ha deixat de viure, no constitueix, doncs, una irreverència de la ciència moderna. Però hom no esperava veure adoptar aquesta tècnica audaç en un país on les tradicions religioses són tan severes i on els ritus fúnebres semblaven intangibles.

L'Egipte, que ha practicat sempre el culte dels morts amb una solemnitat, una majestat i una amplitud de la qual les piràmides en són el símbol; l'Egipte, terra dels mausoleus gegantins, pàtria de Tut-an-Hamen i fortalesa de l'Islam, semblava que havia d'ésser la darrera zona de defensa que el tradicionalisme religiós i polític oposaria a les audàcies del progrés.

I bé; és l'Egipte, al contrari, qui, en l'aplicació metò-

BON

E' fabricant de caricatures, que ha estat víctima d'un accident automobilístic, al qui desitgem una millora en les seves ferides.

i que es posi bo, per a poder tornar al seu carro

Bon és un caricaturista, i com que no n'hi ha, hem de conservar-lo per evitar que s'acabin

dica d'aquesta fórmula modernista, passa al davant de moltes altres nacions occidentals, la nostra, per exemple, on, i tan sols a Barcelona, se n'han fet unes temptatives tímides.

Les exèquies d'un musulmà eren, fins ara, les més lentes de totes: d'ara endavant, seran les més ràpides del món. Es a una velocitat exagerada — que, per altra part, podrà passar pel més respectable dels simbolismes —, que els fills del Profeta deixaran aquesta vall de llàgrimes per anar al Paradís de Mahoma.

Us escandalitza aquesta innovació? Nosaltres posseïm, sens dubte, prejudicis obscurs que associen en la nostra ment la lentitud a la idea de respecte. Però és cert que el cotxe mortuori, sotraguejat per un cavall somnolent, té una tan gran noblesa? No hi ha, per contra, quelcom de ridícul i aflictiu en aquesta passejada tèntrica desproveïda de tot prestigi?

L'Orient dóna així a l'Occident una lliçó inesperada. Alguns dels nostres enterraments — els més pobres sobretot — ens fan pensar que aquesta nova utilització de l'automòbil, que nosaltres no emprem més que excepcionalment, representa un progrés real i no pas una irreverència.

PEROT

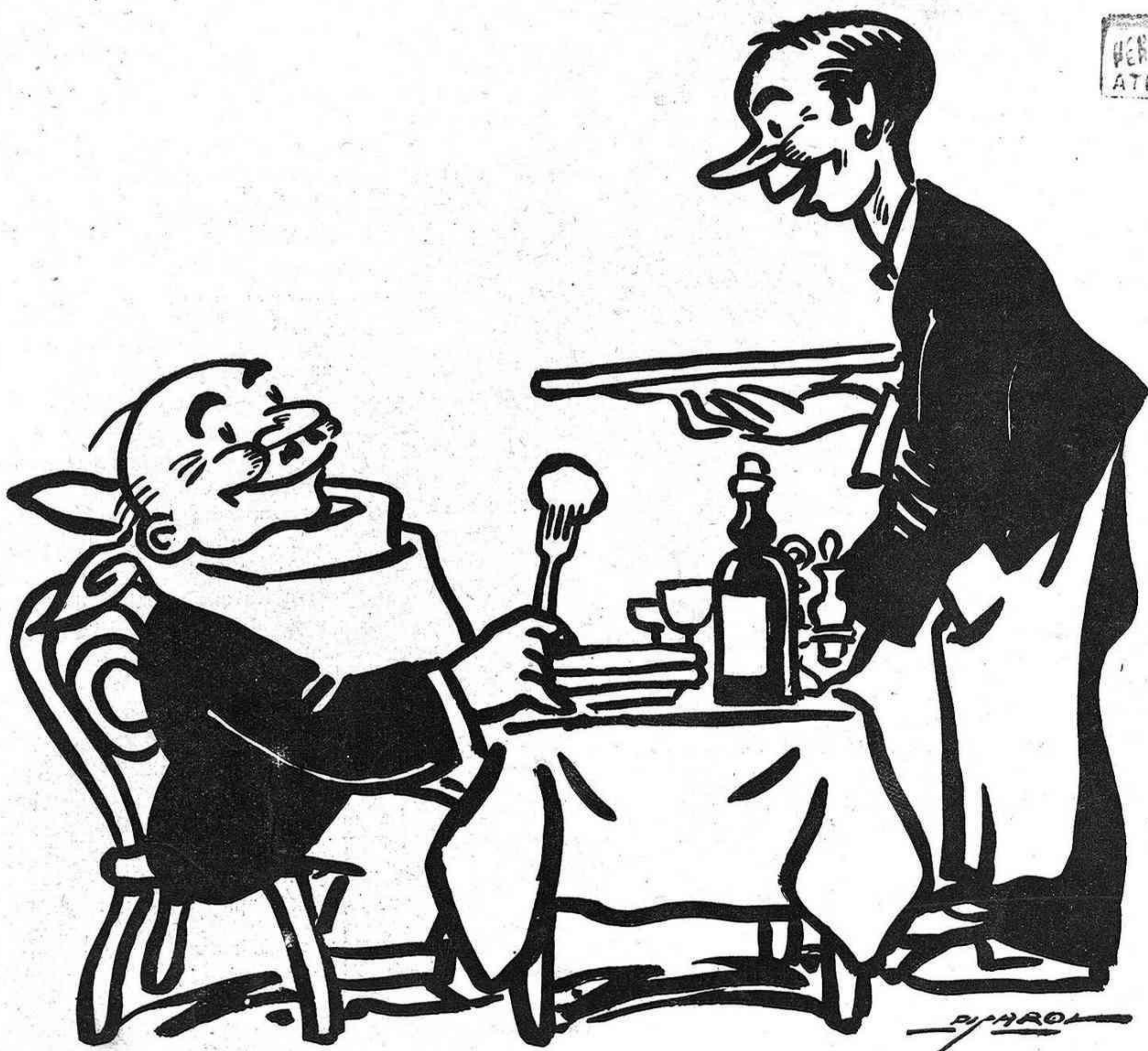
Folgaroles, bressol de mossèn Cinto Verdagner

per FRANCESC OLIVA

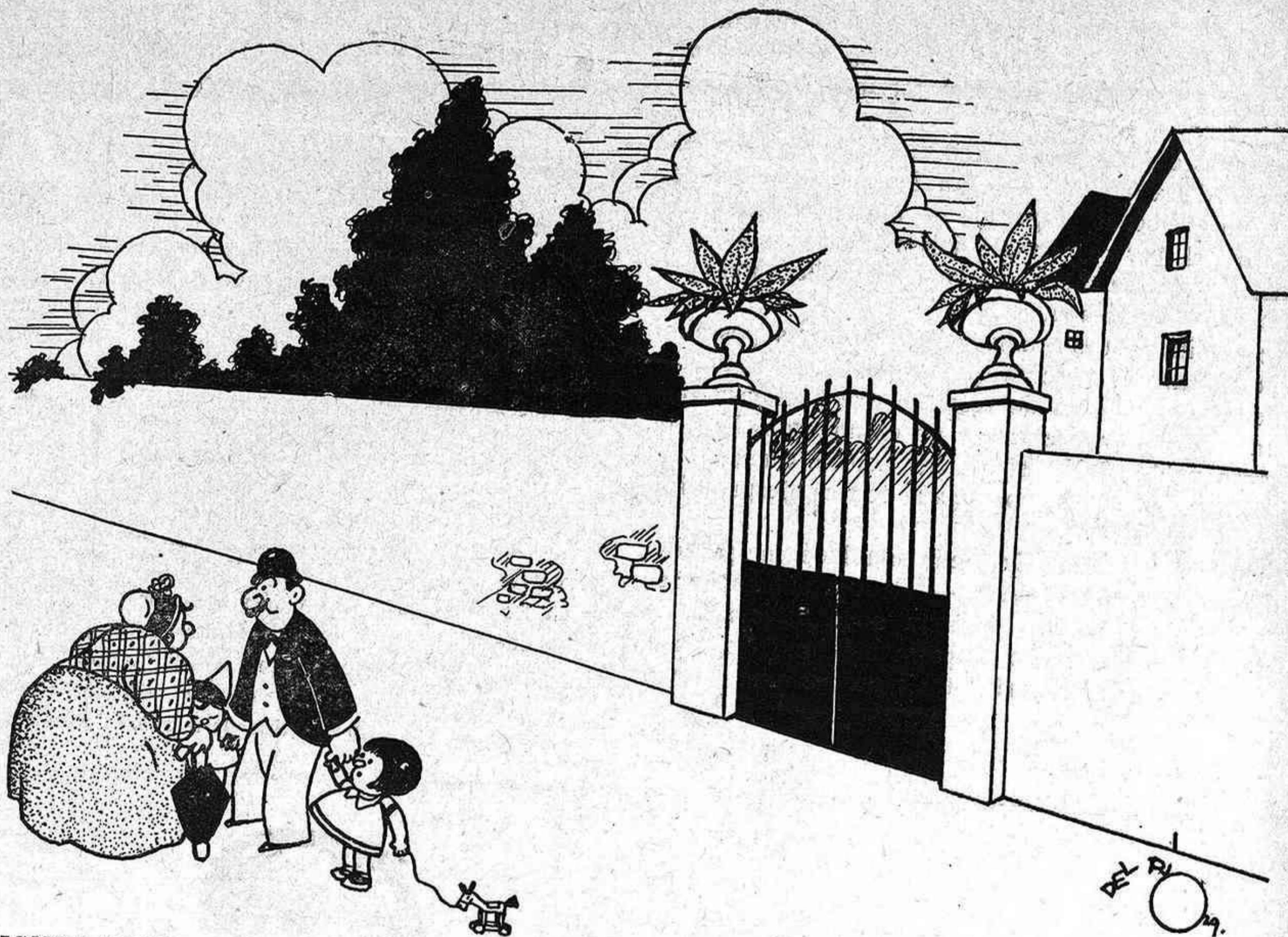
Folgaroles el deuria concebre un pessebrista. El color de les seves cases, la molsa que l'abriga, els arbres que l'entornen, el Pireneu i el Montseny que el vigilen...

El cel de Folgaroles, de nit, té estels d'argent amb cua de paper de xocolata; els recs i els xaragalls que l'acaricien, són vidre glaçat; les teulades, espolegades de farina, els pallers, els espantaocells, les corts, i els pous són de miniatura, són d'il·lusionisme.

Mossèn Cinto hi té un monument, al poble que el va veure néixer. En les pilastres que el volten, els pagesos que van a mercat a Vic, i fan veguda, a Folgaroles; hi fermen els matxos i les someres, i per la festa major, s'hi arrepenja aquell vellet que toca el tamborí i la flauta (tota l'orquestra), mentre els hereus i les pubilles dansen aquell "galop" suïcida, al mig de la plaça, aixecant a cada cop de taló una pedra com una pinya o arrencant amb la punta de la sabata aquelles arrels que,

—Com és que no voleu propina?
—Perquè fem pagar més cars els plats de menjar.

IGNORANCIA

—Ja ha fet carrera, el seu fill, a ciutat?
 —Sí; precisament ahir em va escriure i em va dir que és neurestènic!

com ramificacions d'una energia misteriosa, surten per tot arreu, fins per les façanes de les cases...

A la casa nova,
 a la casa gran,
 Diu que hi ha una noia
 que l'estimen tant.
 De tant que l'estimen,
 no la casaran.
 Flor de l'iri, l'iri,
 Flor de l'iri blanc.

Aquesta cançó, que grans i petits canten a Folgaroles, és nunci d'una llegenda que en altre ocasió, disposant d'espai, contaré. Es tot un poema de romanticisme: d'un romanticisme d'edat mitjana.

També té Folgaroles la seva tragèdia i encara a ca l'Andal, que és ensems estanc, cafè, fonda i espardenyer, la recorden tremolosos, els homes del poble que hi van totes les nits a beure's uns gots d'aiguarent de Valls, i a fer unes partides de "tuti" o "escambrilla", els dissabtes.

La nit de Reis, mentre els marrecs, sota la flassada, aprenen un peuet contra l'altre, i ensorren el nas mig glaçat sota del coixí, els grans homes i dones, trenquen la foscuria de la nit amb les rames d'espígol enceses que perfumen els boscos i els caminets, bo i donant una visió de bruixeria i de misteri, caminant per les muntanyes a la recerca dels tres Reis.

"Visca els tres Reis
 de l'Orient
 que porten torrons
 a tota la gent.

Una botifarra,
 que és per al meu pare,
 i un tros de pa
 pel meu germà...

I també té l'humil poblet, la seva part picaresca... Les noies de Sant Julià, de Colldetenes, i fins de Vic s'ajunten a Folgaroles per emprendre camí vers les fàbriques de Roda, de Salou i fins de Manlleu. Amb els cistellets al braç, on hi porten el menjar de tot el dia, emprenen camí a la matinada, i al vespre ho fan les que treballen de nit, mentre les altres dormen... Les noies de la fàbrica són l'esca del pecat, d'aquells entorns, o almenys abans ho eren.

"Les noies de Folgaroles
 que treballen a Salou,
 li varen donar la "vaca"
 al pastor de Serrabou.
 La més gran se'n diu Pepeta,
 La mitjana Trinitat,
 la més petita Xaviera,
 que és la més "puça" que hi ha."

I al pobret pastor, no solament li varen donar la vaca, sinó que, després, li varen penjar les calces a un roure força alt.

A la casa on va néixer mossèn Cinto hi ha una làpida que així ho demostra; però a mi m'han dit homes vells de Folgaroles que el místic poeta no va néixer en aquella, sinó en una altra: una que n'hi ha al costat, més menuda, més humil, més senzilla, més de mossèn Cinto...

Espurnes setmanals

Quantes i quantes vegades, i ara darrerament més que mai, hom predica arreu sobre la independència dels autors: ens trobem amb una quantitat de revistes catalanes — sobretot les literàries — que només fan que discutir la suposada independència de cada escriptor.

També molts d'aqueixos, ajudats pels seus incondicionals, no reparen en tirar pedretes o donar fiblades a altres cantons, en demostració de la independència pròpia, contra la suposada dependència dels restants col·legues.

I en veritat, podem afirmar sense por d'equivocar-nos: "Qui estigui lliure de pecat, que tiri la primera pedra".

En la crítica, en la novella, en la pintura, en el teatre, no es pot pas eludir la influència aliena o la dependència encara que sigui subconscient.

El deixeble, respecte del mestre: el lector respecte de l'obra llegida; el periodista respecte del director; l'autor prop de l'empresari; l'assalariat envers qui el paga, mai podríem trobar una independència absoluta i total: la mateixa tesi de Nietzsche, del seu superhome, té, malgrat les regles novíssimes, una base completament dependent de raons socials, i que amb totes les reaccions que es puguin fer, mai no arriba a esborrar-se.

Amb totes les protestes d'innocència, i amb la quantitat d'afirmacions presentades, dins la consciència individual està clavada la veritat que diem: si és així, doncs, ja que les indicacions externes o internes són sempre motiu de derivacions espirituals, per què intentar fer veure ço que mai podrà ésser veritat absoluta?

Creiem, que ço més precís és que ningú amagui les seves preferències o els seus lligams: que es tingui el valor de confessar-los, ja que la crítica així tindrà una quantitat notable de sinceritat, quan actualment no passa en la majoria de casos de expressar-se, d'una manera o altra, obeint tan sols a motius de rancor, o de venjança... cobrint-los en tots els moments sota la capa d'una pretesa independència, que qui coneix la realitat somriu, veient-los la cua, com vulgarment es diu.

Un xic d'equanimitat: un xic de severitat, i molta part de comprensió ens farà no trobar tants defectes en coses que la majoria de vegades es refusen per simple "snobisme".

Marc BENET.

Banquet a Josep Clarà

El passat dijous i organitzat pel Círcol Artístic, es celebrà als salons de l'Hotel Orient el banquet d'homenatge a l'escultor Josep Clarà, amb motiu d'haver-li estat atorgada la medalla d'honor a l'Exposició.

Entorn del gloriós escultor s'hi aplegà el bo i millor del nostre món artístic i literari. Volem recordar uns quants noms: Aurea de Sarrà, Marius Aguilar, Farran i Mayo-ral, Pere Coromines, Clarassó, Ramon Casas, Santiago Rusiñol, Bosc Gimpera, Alexandre Cardunets. De casa nostra hi eren Antoni López i Carles Ridaura.

Festa d'admiració i cordialitat, a la que s'adheriren moltíssims artistes i escriptors.

Josep Clarà i la seva obra magnífica mereix aquest i tots els homenatges.

—La Rosina és molt maca; sembla un àngel.

—Sí; però es pinta.

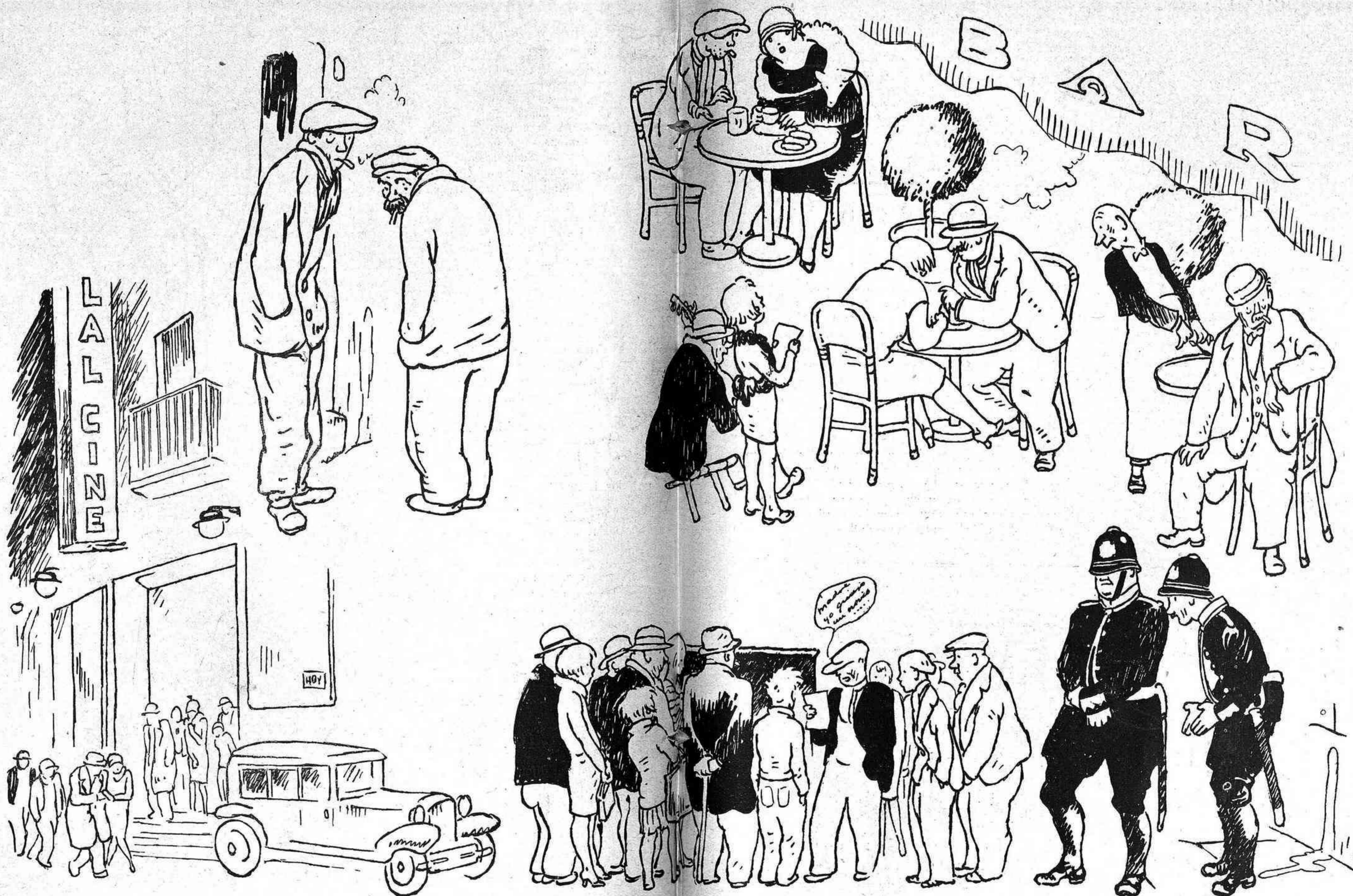
—Que has vist mai algun àngel que no sigui pintat?

—En Jaumet diu que ve amb mi amb bones intencions.

—Ja ho crec; és bastant imbecil.

PERTENEDOR DE LA BARRA DE ATENCO SINGELON

VISIONS DEL DISTRICTE V

Una parella a l'aguait!—Un bar del carrer Nou, on s'hi pren cafè i es fan tractes... comercials!—El cine on entren els enamorats i on hi dormen els que no tenen llar!—El contrincant de l'Irustal!—I la parella del cantó!

Electricitat sucada amb oli

La propaganda mercantil no té entranyes. D'ençà que un diable nordamericà introduí a casa nostra aqueixos lletreros lluminosos, aqueixos rètols cridaners i poca-soltes, fets a base de tuberies de vidre, en les quals s'hi barreja malfistofèlicament l'oli i l'electricitat, amb mil variants d'intensitat i de coloraines; d'ençà d'haver-se dut a cap aqueixa gran pensada, els pacífics ciutadans van tornant-se neurastènics i aviat per a la gent trastocada no hi haurà prous cambres ni a Sant Boi ni a Sant Andreu.

I la febre d'aqueix sistema d'anunciar va creixent cada dia; no té aturador i esdevindrà una plaga; una plaga que fomenten els oculistes i els òptics, que són, en realitat, els únics que hi surten guanyant, car dubtem que les cases anunciadores treguin gaire profit d'un anunci que provoca l'antipatia dels vianants, i que si algú detura el pas per a fixar-s'hi, és només per protestar-ne o per dir quatre fàstics a la raó social que gasta uns procediments tan oliosos per a acreditar la marca.

Acceptable, encara, aqueix sistema de la feridora llum de color, quan els anuncis eren posats dalt dels terrats o a les mansardes; qui volia, alçava el cap per a guaitar-los, i qui no volia, no els veia; però, avui s'ha estès a les façanes, des de les botigues fins al darrer pis, i per més que hom no ho vulgui, aquell oli elèctric de l'endimoniat inventor entra pels ulls del vianant i se li fica endins al cervell i li ressegueix tot el moll dels ossos amb perill de lesionar-li el "simpàtic" i fer-lò tornar tarumba.

Ara mateix, a la casa del davant de la dispena on ens estem, han posat un anunci lluminós d'aqueixa mena... doncs per més que m'ho fessin jurar, no els sabia pas dir què cosa diu el tal lletrer; no sé si anuncia unes pastilles, o una casa d'automòbils, o una pel·lícula, o una manicura. Frapa tant la meua vista, és tañ punyent la coloraina, que els meus ulls no veuen sinó un infern horrible. Així que l'encenen, tots els veïns són obligats a tancar els balcons,

si no volen passar pel martiri de l'electricitat "sucada amb oli".

Hi ha un pobre senyor que volgué fer el valent, que s'entestà en estar-se hores i hores al balcó, davant de l'anunci lluminós — un violeta clar que feria com una injecció —; sabeu el què li succeí?... Doncs que se li encomanà el to de la llum oliosa al nas i a les orelles, i ara fa cara de mort.

Es veu que amb certes propagandes mercantils no s'hi poden gastar bromes.

FRA NOI.

Art i Artistes

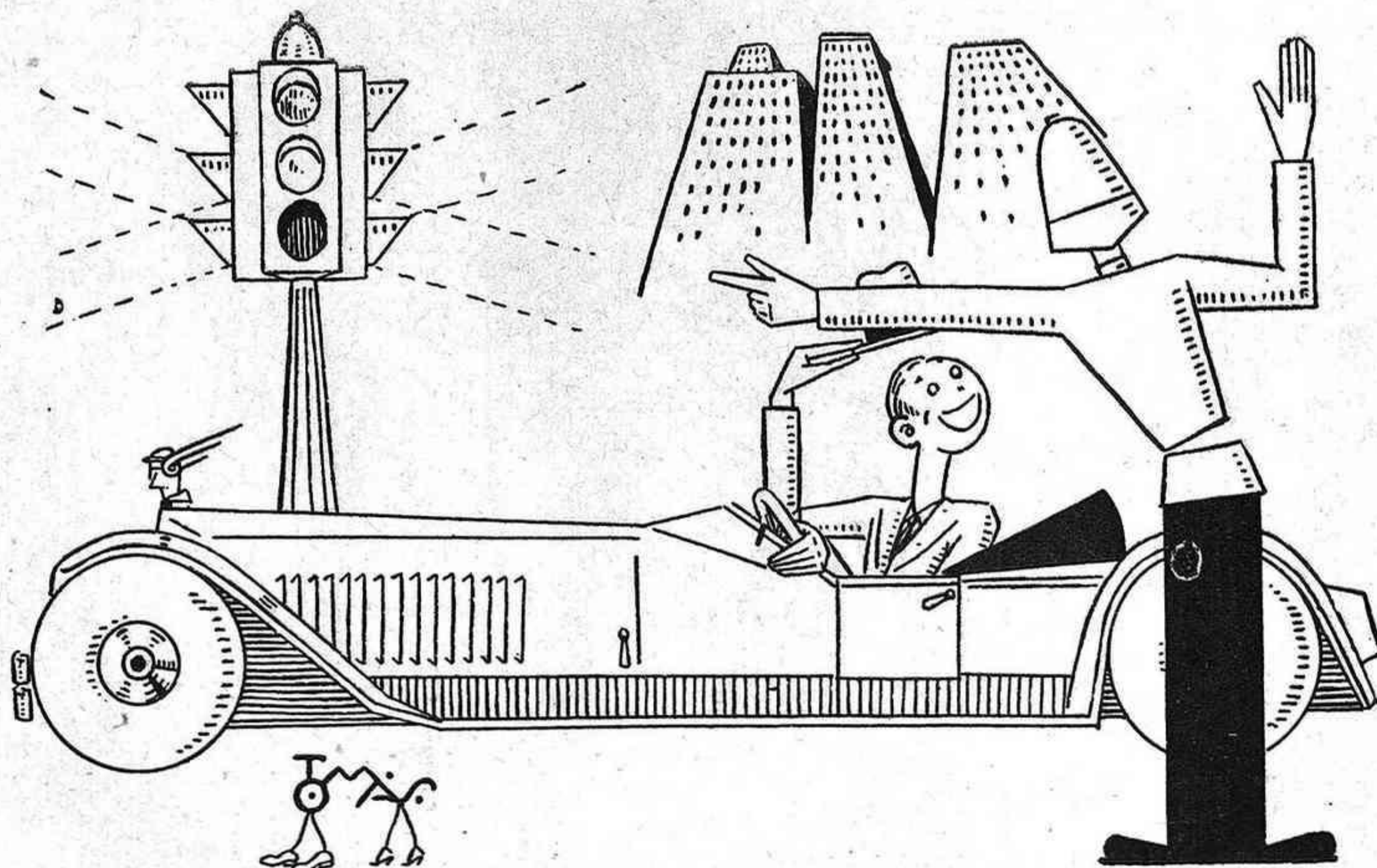
LA PINACOTECA

Sota tres aspectes diferents hem de judicar l'obra d'En Darius Vilàs i en cada una d'elles hem d'emetre un judici divers. Com a decorador és en Vilàs un triomf; amb un bon gust que l'acredita fa uns panels de tons suaus i caient distingit del millor efecte; això junt amb una correcció en el dibuix que voldrien molts pintors de volada. Com a paisatgista també ho fa prou bé i amb les aigües-tintes construeix coses força agradoses.

GALERIES LAIETANES

Paisatges de casa i de fora ens presenta En Serra Farnés, pintor correcte i que sap dibuixar, però a qui manca un xic d'esperit que doni calor a les seves obres.

En P. Càmio segueix un altre camí; pinta retrats i figures amb un sentit decoratiu molt ben vist, treballa els colors llampants amb traça i té algun quadro, "Campoòn" especialment que són força apreciables.

—Passi, home, que encara hi ha la groga.

—Jo, quan hi ha la groga, no passo mai; sempre jugo.

Els interiors, els claustres i els paisatges d'en Ramon Mas Mas no poden enganyar ningú, puix tots tenen el mateix color brut i empastellat, que ve a ésser la marca de l'artista.

També en Bosch-Roger fa, a la Sala Merli, una exposició d'obres de pintura ultra-moderna i gairebé ultra-poca-solta.

En canvi, els cofrets d'En Fagnoli, amb el seu caient arcaic i seriós, són petites meravelles treballades amb minuciositat de benedictí enamorat de la seva obra i que coneixen que se n'enamoren els qui les miren o sia el millor elogi que pot fer-se d'un artista.

Dintre de poc s'obrirà l'exposició de pintures del valencià Gabriel Esteve, que, a jutjar pel que hem vist altres voltes, serà cosa bona. Ja en parlarem amb deteniment.

BORIEL.

Ja estem salvats!

A Barcelona s'estan fent els treballs per a la creació d'una gran casa editorial dedicada única i exclusivament a la publicació d'edicions de gran luxe.

Sembla que això no havia estat possible fins ara, perquè fins ara no s'havia trobat l'home capaç de dirigir una editorial de la importància d'aquesta, l'home especialitzat i entès que calia per a fer edicions que superessin les millors de les millors.

Hi havia, en veritat, En Miquel i Planas, home que ha dedicat la seva vida a la bibliofília i els seus anexos; home que ha fet notabilíssimes edicions; home d'un bon gust i d'uns grans coneixements extraordinaris.

Però Miquel i Planas, al costat del descobriment que acaba de fer la casa esmentada, és un ridícul afeccionat, sense cap mena de solvència ni autoritat. I ho comprendreu de seguida: el descobriment a què ens referim està encarnat en el senyor Just Cabot. És molt possible que vosaltres no conegeu el senyor Just Cabot. Ah, ignorants, ases, gentussa indocta! Si el senyor Cabot ho sabia, i vosaltres publicàveu un llibre, com faria la pau!

Es cert que el senyor Just Cabot ha aparegut en el món de la crítica com un bolet (1). I és cert també, desgraciadament, per a les lletres catalanes, que la seva existència crítica serà tan efímera com un bolet. És cert que no té cèdula literària, que la seva obra es redueix a quatre articles, publicats en periòdics de poca circulació, per a elogiar quatre escriptors dels que ningú llegeix i rebentar els que llegeix tothom.

Però això, què hi fa! El senyor Cabot és un savi, un savia. La saviesa no li cap a la pell.

Algú, en veure'l fan groc — molts l'han confós amb una llimona vestida i amb ulleres —, ha dit que sua bilis. Però això és una calúmnia, una vil calúmnia. Sua saviesa! Saviesa de la bona!

Cal agrair el gest d'aquesta nova Editorial en recordar-se d'un savi tan savi com el senyor Cabot, tan entès en el problema del llibre luxós. Estem segurs que, posant les seves activitats al servei d'aquest problema, el senyor Cabot farà tronar i ploure.

(1) Un bolet en estat corrupte i verinós.

MANUEL FONTDEVILA

Director d'"Heraldo de Madrid", autor de diverses obres, que està entre nosaltres, amb motiu d'estrenar, al Talia, "La Presonera", de la que n'és el traductor al català

GRAN TEATRE DEL LICEU

TEIKO KIVA

Si la mireu de prop, no sembla pas del tot japonesa ni xinesa. Els seus ulls no són gens bridats, i el tomb de la seva cara no té res d'oliós.

Però els seus peus són menuts, i el seu nas europeu és calcat per dos ulls llargs, de mongeta tendra. El seu posat i el seu gest són felins i s'adiuen del tot amb el tipus de la "geisa" que han de representar.

Ni la gràcia ni la picardia ho diuen tot quan voleu parlar d'una oriental. S'hi ha d'afegir un pols de perfídia, un tacte relliscós com el d'una anguila.

Si em vols creure, amic lector, ves al Liceu quan la Teiko Kiva canta la "Madame Butterfly", de Puccini. Potser la música t'empudegarà (no tant com t'han dit), però el Mestre Padovani sap presentar les tallarines com un plat exquisit.

I la veu de la Geisa se t'anirà entrant cor en dins. Contempla com camina, com es plega, i si t'hi fixes bé, veuràs volar la seva ànima com una papallona que, abans d'ésser-ho, fou crisàl·lidé en un cuc de seda.

CLAU DE SOL.

NOVEDADES

Carles Soldevila ha estrenat en aquest teatre una comèdia en tres actes titulada "Escola de senyores". Carles Soldevila és un dels escriptors avui més destacats en la literatura nostrada. No vui rebaixar els mèrits del senyor Soldevila, però, ben mirat, hom no s'explica com aquest escriptor ha pogut posar-se davant d'altres de més positiu valor. Penseu en Carles Riba, com exemple, en Puig i Ferrater, en Agustí Esclasons. Avui el senyor Soldevila és un dels escriptors catalans que té més autoritat damunt del públic. Jo sols puc explicar-me aquesta autoritat, aquesta influència per una manca de qualitat, de profunditat. El senyor Soldevila diu les coses que la gent vol escoltar: aquelles coses amables i a flor de pell que és indiferent que es diguin o no, aquelles que s'obliden immediatament d'ésser dites. Exemple: hom recorda articles periodístics de Rovira i Virgili, Nicolau d'Olwer, Jaume Bofill. Qui és, en canvi, que recorda un "Full de dietari" de Carles Soldevila?

Això no és dit amb la intenció de negar a Soldevila condicions d'escriptor. Fóra una intenció ridícula. Al contrari: crec que es perd per un excés de condicions, de facilitat per a conrear especialitats diverses: el teatre, la novella, l'article periodístic, la poesia — la poesia de Carles Soldevila, poc coneguda, té una veritable i autèntica valor —, la traducció, la guia de la ciutat per a quedar bé davant dels forasters, la manera d'escriure correctament una carta d'amor, etc., etc.

El senyor Soldevila té un gran públic, un gran públic de gent d'intelligència mitjana que presum perquè llegeix cada dia el diari i de tant en tant va al teatre o compra algun llibre. De totes maneres, val més això que res.

Aquesta gent que tant admira al senyor Soldevila, per a fer d'ell l'elogi més gran, o que creuen més gran, diuen: Com és fi! Com és subtil!

Això no és altra cosa que lleugeresa o miòpia en el lector, Soldevila no és fi: és prim, li manca volum. És un escriptor epidèrmic, que no deixa el rastre que deixen altres escriptors. Segarra i Pla entre ells.

Això és un perill, un perill greu. Sobretot per a l'escriptor que conrea el teatre, on és precis que les obres de millor qualitat tinguin el gruix necessari per a saltar del prosceni al públic. Rarament dona Soldevila aquest salt. Li manca nervi, li manca força. Així la seva obra teatral s'allunya de l'espectador — encara que algun espectador no ho cregui —, s'empetiteix, és fa borrosa i desenfocada. Més que comèdies, les de Soldevila, són ombres i reflexos de comèdies. I això és més de doldre perquè mantes vegades m'ha semblat veure, he vist realment, moments encertadíssims, frases agudes, tipus ben dibuixats en les obres d'aquest autor.

"Escola de senyores" no és pas, ni molt menys, una de les millors comèdies de Soldevila. Tot hi és més fred, més convencional, més estantís que en anteriors obres. El conflicte i els tipus són de cartró, sense cap caliu d'humanitat, sense cap psicologia. Les figures es mouen en un amable i borrós absurde. Sols el diàleg es salva: si no brillant, és discret. L'eposa — que passa sense transició de l'egoisme més odiós i inconscient al sacrifici més absurd —, l'espòs, que — malgrat l'autor voler-nos-el pintar com un home espiritual —, esdevé un vulgaríssim seductor, el cosí — que aprofita Soldevila per a la tronada escena de gelosia de l'últim acte —, la vídua...

Com en obres anteriors, segueix Soldevila obsessionat pel problema de criades i cuineres. Crec que l'autor podria comprendre que això, com a motiu dramàtic, no té cap importància.

Molt bé la interpretació, sobretot per part de la senyora Fornés i dels senyors Torrents — cada dia més aplomat i expressiu — i Aymerich. En papers secundaris es distingiren la

senyoreta Marta Fàbregas — bona adquisició per al teatre català: una actriu que sap vestir —, la senyora Emilia Baró i el senyor Galceran.

Una advertència: quan hom va de visita a una casa, per molta confiança que tingui, no va d'un seient a l'altre com si s'hagués proposat no retirar-se sense haver segut en tots.

Una altra advertència: en començar el segon acte, el senyor Torrents ens fa saber que estem en un dia de Maig. Efectivament, es presenta el senyor Aymerich en "tenue" primaveral: vestit clar, botins blancs de piqué. Per què en el tercer acte, que passa a les set de la tarda del mateix dia, el senyor Torrents treu un batí de rigorós hivern i per a sortir de casa va amb abric, mentre el senyor Aymerich segueix amb el vestit clar i els botins blancs de piqué?

MANUEL BORRELL I MAS

TALIA

Ahir degué estrenar-se la traducció que de "La Prisonnière", de Bourdet, ha fet el nostre amic Manuel Fontdevila. Com l'obra és sobradament coneguda, ja us direm la setmana entrant com ha anat en català. Ja no cal dir que, traduïda per En Fontdevila, l'obra ens farà més bon efecte que mai.

BARCELONA

Catarina Bàrcena segueix triomfant en aquest teatre, imposant el seu art personalíssim. Per aviat s'anuncia l'estrena de "Triàngulo".

OLYMPIA

Un gran programa de circ, amb feres a l'engròs. Com que a més de feres hi ha artistes dels que es fan aplaudir, ja no cal dir que el programa aquest s'endú la palma.

Homenatge a un diari

El passat dissabte, amb motiu del sisè aniversari de la seva aparició, hom celebrà un banquet-homenatge a "La Noche".

Homenatge merescudíssim, car en els seus sis anys de vida "La Noche" ha esdevingut un dels diaris més estimats dels barcelonins. Marius Aguilar i Joan Pich han sabut donar-li un to europeu, obert a totes les manifestacions de cultura, cuidant que la informació fos immillorable, posant tota cura en la col·laboració.

A "La Noche", als seus directors i redactors, saluda L'ESQUELLA DE LA TORRATXA i s'uneix a l'homenatge.

El fruit saborós.

Molt agradable i molt vistosa, l'"Exposició de flors" inaugurada fa poc al "Palau de Belles Arts".

Trobareu allí exemplars bellíssims de flors de tardor, que són les úniques que en ple novembre podien prendre-hi part.

El que us estranyarà una mica, és veure, entre mig dels esplèndids crisantems, uns preciosos gotims de raïm.

Un visitant agricultor ho comentava i deia:

—Caram, si ho arribo a saber, els envio un cistellet de figues-flors.

S'ha constituït a Barcelona la "Banda del guant negre".

Les seves funcions consisteixen en pispar els autos que troben "badant" pel carrer i passejar-se amb ells per la ciutat o pels defores, fins que se'ls acaba la benzina.

Un d'aquests fou robat, no fa pas molts dies, a un senyor que es trobava en un "cine".

Menys mal, que aqueix no devia tenir molta sorpresa. Li semblaria, ben segur, que tot allò era la continuació de la pel·lícula.

S'ha girat la truita.

Ara els ensarronaires que fan el "timo de les misses" es deixen entabanar pels que fins avui havien fet el paper de benèit.

L'altre dia mateix un pagès, tot fent el pagès, va enxampar dos mals subjectes d'aquests i els lliurà a la policia. Amb ell, les misses no van fer l'efecte previst pels timadors.

Ha estat detingut un subjecte de pèssims antecedents que, disfressat de frare, demanava almoïna per a fins benèfics.

Pobre beneficència! Entre unes coses i altres, ja està ben posada, ja...

Als Estats Units va casar-se per telèfon una parella que es trobava separada per uns quants centenars de quilòmetres. El marit, en anar a reunir-se amb la muller, va repensar-s'hi i va demanar el divorci. Aquest fou concedit seguidament.

Es clar, ja ho deia la dita: "Si vols ésser ben casat, casa't pel veïnat.

Una conversació.

Ell. — I qui has vist, al parc?

Ella. — Mones, moltes mones... He pensat en tu.

AQUEST NUMERO

HA ESTAT REVISAT

PER LA CENSURA GOVERNATIVA

Imp. "L'Esquella" i "La Campana". — Om, 8. — Barna.

Llibres

de guerra

«Sin novedad en el frente»,
«Los que teníamos 12 años»,
«El Sargento Grischa», «Guerra», tots ells de gran èxit, perquè els han sabut fer una propaganda a la Premsa.

En canvi, nosaltres hem tingut un llibre nostre, escrit en català. Un llibre de guerra, tan interessant com els altres; però no li hem donat la importància que es mereix. Ara tenim ocasió de llegir-lo.

AQUEST LLIBRE ES TITULA

EN EL REPÒS DE LA TRINXERA

per **FREDERIC PUJOLA**

Llibre de guerra, emocionant, vibrant, cruel; llibre que la seva lectura arriba al cor de qui el llegeix.

Preu: Ptes. 3,50

Exposició Internacional de Barcelona

Oberta des de les nou del matí fins les deu de la nit

Els Palaus i Pavellons eetaran oberts al públic des de les deu del matí fins les vuit de la nit

PALACIO NACIONAL

Obert tots els dies des de les deu del matí fins a les quatre de la tarda.

Entrada al Palacio Nacional UNA pesseta

POBLE ESPANYOL

Obert tots els dies des de les nou del matí a la una de la matinada. Entrada ordinària, una pesseta. El públic podrà visitar els Diorames i Quixot, conjuntament, per una pesseta. (Els impostos a càrrec del públic).

A tots els espectacles que es celebren a l'Estadi, Pistes Tennis, Teatre Grec i Piscina, hi haurà servei de coixinets al preu de ptes. 0,50.

TEATRE TALIA

Fall

Totes les nits, clamorós èxit de l'emocionant obra de Bourdet,

LA PRESONERA

traducció i adaptació catalana de MANUEL FONTDEVILA

DICCIONARI ENCICLOPÈDIC

DE LA

LLENGUA CATALANA AMB LA CORRESPONDÈNCIA CASTELLANA

Nova edició, redactada segons les Normes de l'*Institut d'Estudis Catalans*, la qual conté tots els vocables, modismes i aforismes, mots tècnics de ciències, arts i indústries, biografies de personatges cèlebres, antics i moderns, nom i descripció de poblacions, rius i muntanyes de les comarques on es parlat el català en qualsevol de les seves variants

L'OBRA CONSTARÀ DE DOS VOLUMS IL·LUSTRATS
amb mapes en colors, làmines en negre i en color, i gran nombre de gravats intercalats en el text

S'ha publicat el fascicle primer al preu de 8 pessetes
DE VENDA A TOTES LES LLIBRERIES

SALVAT EDITORS, S. A.
MALLORCA, 41-49 / BARCELONA

De l'Exposició de Flors

Les més belles crisantemes!